

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

Kevser Suresi

Rahman Rahim Allah'ın Adıyla

"Şüphesiz biz, sana Kevser'i verdik.

Şu hâlde Rabbin için namaz kıl ve tekbir
alırken, namazda ellerini boğazına kadar kaldır.
Doğrusu asıl soyu kesik olan, sana kin duyandır."

ÜSTAD CAFER EL-HADÎ

CAFERÎ ŞİÎLERİ
TANIYALIM

Çeviri:

Cafer BENDİDERYA

KEVSER

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

Kevser Yayınları: **92**

Eserin Orijinal Adı:
el-Hakikatu Kema Hiye

Dizgi ve Mizanpaj:
Kevser Yayıncılık

Tashih-Tatbik:
Abbas Akyüz

Kapak Tasarım:
Hasan Başbuğ

Baskı:
Step Ajans

1. Baskı: *Ağustos 2006*
2. Baskı: *Ağustos 2011*

ISBN 978-975-6640-70-8

Adres:
Kevser Yayınları
Sofular Mah. Simitçi Şakir Sok. No: 14/1
Fatih – İSTANBUL
Tel: (0212) 534 35 28 Fax: 631 36 01
www.kevseryayincilik.com

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

DİYALOĞUN GEREKLİLİĞİ

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Birbirinizle tanışmanız için sizi kavimlere ve kabilelere ayırdık."¹

Kabileler dağınık ve birbirinden kopuk yaşarken, hatta birbiriyle savaşır ve birbirinin kanını dökerken İslâm dini geldi. İslâm dininin tevhit öğretileri sayesinde yabancılık yerini tanışmaya, düşmanlık yerini yardımlaşmaya ve sırt çevirme yerini dayanışmaya bıraktı. Bunun sonucunda yüce bir medeniyeti oluşturacak, müstekbir ve zalimlerin kökünü kazıyacak ve yüreklerine korku salacak yek-vücut büyük bir ümmet oluştu.

Farklı renklerin, farklı içtihatların, farklı kültür ve geleneklerin olmasına rağmen, bu sonuçlara ancak İslâm sayesinde sağlanan

1- Hucurat, 13

birlik, beraberlik ve kabileler arası uzlaşma ve tanışma ile varıldı. O dönemde birlik ve beraberlik için temel konularda ve farzlar hakkında görüş birliği yeterli bir etken idi. Böylece birlikten güç doğuyordu.

Uzun bir süreden sonra tekrar Müslümanlar birbirlerine yabancılaştılar; uzlaşma nefretle yer değiştirdi, gruplar birbirlerini tekfir etmeye kalkıştılar, bütünü oluşturan parçalar birbirine zarar vermeye başladı. Bunun sonucunda kazanılan izzet kayboldu, gönüllere kurulan taht yok oldu, yücelikler ve heybetler yitirildi. Dönemin tağutları bu ümmeti hafife almaya başladılar. Öyle ki kurtlar ve tilki sıfatlı insanlar ön plâna çıktılar, Allah'ın lânetlediği ve insanlığın kin ve nefretini kazanan eşine az rastlanır insanlar evler arasında dolaşır hâle geldiler. Ümmetin servetleri yağmalandı, kutsalları küçümsendi, ırz ve namusları fasık ve facirlerin yetkisine ve merhametine mahkum kılındı. Düşüş ve yenilgiler birbirini izledi, Endülüs'te, Buhara'da, Semerkant'ta, Taşkent'te, Bağdat'ta, Filistin'de ve Afganistan'da devrilmeler yaşandı, hastalıklar nüksetti.

Bu arada ümmet dua ediyor, ancak kabul olmuyor, yardıma çağırıyor, ancak kendisine yardım eli uzatılmıyordu. Oysa o derdini, hastalığını ve tedavi yolunu unutmuştu. Yüce Allah her şeyi sebebiyle gerçekleştirir. Bu, O'nun değişmez sünnetidir. Son kuşak ümmetin yaşadığı sorunu ancak ilk kuşak ümmetteki çözüm yolu giderir. Çünkü durum aynı durum, hastalık aynı hastalıktır.

Varlığı amansız saldırılara maruz kalan, farklı mezhep ve içtihat mensupları arasında ihtilaf çıkartılmak suretiyle birlik ve beraberliği en çirkin şekilde hedef alınan İslâm ümmeti, acaba saflarını daha da sıkılaştırıp birbirleriyle diyaloglarını güçlendirmeleri gerekmiyor mu? Oysa bütün mezhepsel farklılıklara rağmen, ümmetin tümü Kur'ân-ı Kerim'i ve Sünnet-i Nebevî'yi kaynak olarak kabul eder; tevhit, nübüvvet ve ahirete iman inancını paylaşır; namaz, oruç, hac, zekât, cihat, helal ve haram gibi İslâmî hükümlere inanır; Hz. Peygamber'in ve Ehlibeyti'nin (Allah'ın selâmı üzerlerine olsun) sevgisinde birleşir, onların düşmanlarından teberrî ederler. Kimileri daha güçlü, kimileri daha zayıf konumda olsa da hepsinin bu hususta

ittifakı vardır. Aslında ümmet uzunuyla, kı-sasıyla, farklı görüntüleriyle bilekte birleşen bir elin parmaklarına veyahut birbirine ben-zemeyen farklı organların oluşturduğu bedene benzer ki, bir takım işler (varlığını koru-ma gibi) ancak organlar arası dayanışma ile yapılabilir.

İslâm ümmetinin kimi zaman bir ele, kimi zaman da bir bedene benzetilmesinde yatan nükte muhtemelen bu gerçeğe işaret olabilir.

Önceleri farklı fırka ve mezhep mensubu âlimler, sorunsuz bir şekilde barış içerisinde yaşarlardı. Çoğu zaman birçok konuda bir-birlerine yardımcı olmuşlardır. Birisi diğeri-nin fıkıh veya kelamla ilgili yazmış olduğu kitabı şerh etmiş; birisi diğerinin öğrencisi olmuş, övmüş, görüşünü onaylamış, rivayet icazeti vermiş, birbirlerinin kitaplarından ri-vayet nakli için icazet istemiş, birbirlerinin arkasında namaz kılmış, savunmuş, mezhe-bini onaylamıştır.

Kaldı ki, bu ekollere mensup normal halk, aralarında hiçbir fark ve görüş ayrılığı yok-muş gibi sevgi ve barış içinde yaşamışlardır. Ara sıra karşılıklı eleştiriler yapılmışsa da

bunların çoğu ilmî yaklaşım çerçevesinde, yapıcı ve saygıya dayalı olarak gerçekleşmiştir.

Geniş ve derin çaplı bu uzlaşma ve dayanışmayla ilgili olarak birçok tarihî ve bu günümüzü yansıtan belge sunulabilir. Bu dayanışma sonucu âlimler İslâm kültürünü ve mirasını zenginleştirmişlerdir. Ayrıca bu tavırlarıyla mezhep özgürlüğünün en üstün örneğini sergilemiş, dünyanın teveccühünü kendilerine çekmiş ve saygın bir konum kazanmışlardır.

İhtilafı konuları tartışmak ve her ekolün delillerini bilmek amacıyla ümmetin ulemasının ihlâsla, sıdk-ı niyetle ve her türlü taassup ve ön yargıdan uzak bir şekilde bir araya gelmeleri pek de zor olmasa gerek!

Her ekol ve mezhebin özgür bir ortamda görüşlerini, fikhî ve fikrî konularını hiç çekinmeden net bir şekilde ifade etmeleri kadar doğal ve makul bir şey olamaz. Bununla birçok şüphe ve ithamın asılsız olduğu ortaya çıkacak; mezhep ve fırkaların birbiriyle diyalog kurma imkânı doğacak; farklılıklardan ziyade daha çok ortak yönlerin paylaşıldığı anlaşılacaktır. Sonuçta Müslümanlar arasın-

daki anlaşmazlık tamamen ortadan kalkmış olacaktır.

İşte elinizdeki kitapçık bu amaç doğrultusunda atılan küçük bir adımdır. Gerçeğin ortaya çıkması ve olduğu gibi bilinmesi umuyla...

Başarıyı veren yüce Allah'tır.

CAFERÎ MEZHEBİ

1- Caferî Şiîler, günümüz Müslümanlarının büyük bir bölümünü oluştururlar. Sayıları yaklaşık olarak Müslümanların dörtte birine tekabül eder. Tarihleri sadr-ı İslâm'a dayanır. Yüce Allah'ın Beyyine Suresi'ndeki, "**İnanıp iyi işler yapanlar, halkın en hayırlısıdır.**" buyruğu indiği gün Hz. Resulullah (s.a.a) sahabenin de bulunduğu bir sırada elini Ali İbn Ebu Talib'in (a.s) omzuna koyarak şöyle buyurdu:

*"Ey Ali! Halkın en hayırlıları sen ve senin Şiîlerindir."*¹

Bu olay üzerine (daha sonraları fıkıh noktasında İmam Cafer Sadık'a bağlı olması ha-

1- Ayetin tefsiriyle ilgili olarak bk. Taberî Tefsiri (Camiu'l-Beyan), Allame Suyutî Şafiî'nin ed-Dürrü'l-Mensur tefsiri, Alusî Bağdadî Şafiî'nin Ruhul-Meani tefsiri.

sebiyle Caferî ismi verilen) bu toplum "Şia" ismiyle anılmaya başlandı.

2- Caferî Şiîler yoğun bir şekilde İran, Irak, Pakistan, Afganistan ve Hindistan bölgelerine yerleşmişlerdir. Büyük sayıda körfez ülkelelerinde, Türkiye, Suriye, Lübnan, Rusya ve Rusya'dan ayrılan cumhuriyetlerde, İngiltere, Almanya, Fransa gibi Avrupa ülkelerinde, Amerika ve Afrika ülkelerinde ve Doğu Asya'da yaşamaktadırlar. Söz konusu ülkelerde kendilerine ait camileri, bilimsel, kültürel ve sosyal merkezleri bulunmaktadır.

3- Caferî Mezhebi mensupları farklı etnik gruplardan, farklı ırklar, diller ve renklerden oluşurlar. Her yerde diğer mezhep mensupları olan Müslüman kardeşleriyle sevgi ve barış içerisinde yaşar ve yüce Allah'ın "**Müminler kesinlikle kardeşirler.**"¹ ve yine "**İyilik ve takvâ üzerinde yardımlaşın.**"² buyruğundan ve Peygamber efendimizin (s.a.a), "*Müminler başkaları karşısında tek bir eldirler.*"³

1- Hucurat, 10.

2- Mâide, 2.

3- Müsned-i Ahmed, c.1, s.215.

ve yine, "*Müminler tek bir vücut gibidirler.*"¹ sözlerinden hareketle her alanda diğer kardeşleriyle samimiyet ve ihlâs üzere dayanışma içerisinde olurlar.

4- Caferî Şiîler, İslâm tarihi boyunca dini ve İslâm ümmetini savunma konusunda parlak bir tavır ve onurlu bir duruş sergilemişlerdir. İslâm medeniyetine hizmet eden yönetim ve devletler kurmuş, Kur'ân tefsiri, hadis, akait, fıkıh, usul, ahlâk, dirayet, rical, felsefe, vaaz, devlet yönetimi, sosyal konular, lügat ve edebiyat, hatta tıp, fizik, kimya, riyaziyat, astronomi ve diğer bilimlerde küçük büyük yüz binlerce eser sunarak İslâm kültürünün zenginleşmesine önemli katkılar sağlayan çok sayıda âlim ve düşünür yetiştirmişler. Ayrıca birçok ilim dalının kurucusu olmuşlardır.²

1- Buharî, Edeb kitabı, 27.

2- Bu konuda bk. Sadr'ın, "Te'sisu's-Şia Li Ulumi'l-İslâm" adlı eseri; Aga Bozorg Tahranî'nin 29 ciltlik "ez-Zeriatu İla Tesanifi's-Şia" kitabı; Efendi'nin "Keş-fu'z-Zunun" kitabı, Kuhale'nin "Mu'cemu'l-Müellifin" kitabı, Seyyid Muhsin Emin Amilî'nin "A'yanu's-Şia" adlı kitabı ve diğer kaynaklar.

5- Caferî Şiîler; tek ve muhtaç olmayan, doğmamış ve doğrulmamış, dengi ve eşi bulunmayan Allah'a inanırlar. Allah'ın celal ve cemal sıfatlarıyla, kemal ve yüceliği ile bağdaşmayan cisim olma, yön taşıma, mekân ve zamanla sınırlı olma, değişim, hareket, yükseliş, iniş vb. maddî niteliklerden O'nu tenzih ederler.

Ancak O'na ibadet edileceğine, hüküm ve yasama yetkisinin O'na has olduğuna ve başkasının böyle bir yetkisinin bulunmadığına, ister gizli olsun, ister açık olsun şirkin tüm çeşitleriyle büyük bir zulüm ve bağışlanmayacak bir günah olduğuna inanırlar.

Bütün bunları, Kur'ân-ı Kerim destekli akliselime ve kaynağına bakmaksızın sahih sünnet-i şerife dayandırırılar.

İnanç konularını (Tevrat ve İncil kaynaklı) israiliyat türü hadislerden ve Allah'ı bir insan şeklinde tasvir eden, O'nu yaratıklara benzeten Mecusîlerden almazlar. Yine Allah'a zulüm, haksızlık, boş ve abes işlerle iştigal etme yakıştırmasında bulunan ve her türlü günahattan ve çirkinlikten tertemiz olan pey-

gamberlere büyük günahları ve çirkinlikleri nispet eden kaynaklara itibar etmezler.

6- Onlar yüce Allah'ın adil ve hikmet sahibi olduğuna, her şeyi adalet ve hikmet üzere yarattığına, canlı-cansız, hayvan-insan, yer-gök bütün yaratıkları abes ve boşuna yaratmadığına inanırlar. Çünkü abeslik ve amaçsızlık adalet ve hikmetle çelişir; bu da bütün kemalleri Allah için gerekli kılan ve O'ndan her türlü eksikliği olumsuzlayan ilahlık makamıyla bağdaşmaz.

7- Şiîler, (Allah'ın adalet ve hikmeti gereği) insanların yeryüzüne yerleştiği günden itibaren peygamberler ve elçiler gönderdiğine inanır. Bunlar, ismet niteliğine sahip olmuş, vahiy kanalıyla Rableri tarafından kendilerine geniş ilim verilen kimselerdir. Amaç, insanları hidayet etmek, kemal zirvesine ulaşmalarına yardımcı olmak, cennete götürecektense itaate yöneltmek, Allah'ın rahmet ve rızasını kazanmalarını sağlamaktır.

Söz konusu peygamberlerin ve elçilerin en meşhurları Âdem, Nuh, İbrahim, İsa ve Musa'dır. Bunlardan kimisinin ismi ve öyküsü Kur'ân'da, kimisinininki de sünnet-i şerifte geçmiştir.

8- Caferîler Allah'a itaat eden, O'nun emirlerini yerine getiren, hayatın çeşitli alanlarında O'nun kanunlarına uyan herkesin saadet ve kurtuluşa ereceğine, sevabı ve övgüyü hak edeceğine, yüce Allah'a karşı günah işleyen kimsenin de hüsrana uğrayıp helak olacağına, kınama ve azabı hak edeceğine inanırlar.

Onlar cezalandırmanın ve sevabın, insanların hesaba çekilecekleri, mizanın kurulacağı, cennetlik ve cehennemliklerin belirleneceği kıyamet günü gerçekleşeceğini savunurlar. Bu da ancak kabir ve berzah âlemine intikal ettikten sonra olur. Caferîler kıyameti inkâr edenlerin ileri sürdükleri tenasüh ve reenkarnasyon konusunu Kur'ân-ı Kerim'i ve Resulullah'ın (s.a.a) sünnetini yalanlamayı gerektirdiği için reddederler.

9- Caferî Şiîler, peygamberlerin ve elçilerin sonuncusunun ve onların en üstününün Hz. Muhammed b. Abdullah b. Abdulmuttalib (s.a.a) olduğuna¹ inanır. Allah onu hem

1- İmamiyye Şiası Peygamber efendimize salât ve selâm getirirken Resulullah'ın (s.a.a) emri gereğince onun isminin yanında Ehlibeyt'ini de zikrederler; bu

peygamberliğe seçmeden önce, hem de peygamberliğe seçtikten sonra, hem tebliğ konusunda, hem de diğer konularda bütün hata ve sürçmelerden, büyük ve küçük günahlardan korumuştur.

Sonsuza kadar insan hayatına ışık tutması amacıyla ona Kur'ân-ı Kerim'i indirmiştir. Efendimiz de gereği gibi risaleti tebliğ etmiş, sadakat ve ihlâs üzere emaneti eda etmiş ve bu yola canını ve malını koymuştur.

Şiîler, Peygamber efendimizin (s.a.a) tarihi, kişiliği, yaşamı, özellikleri ve mucizeleri konusunda onlarca kitap sunmuştur İslâm âlemine.¹

10- Caferî Şiîler, Cebrail-i Emin aracılığıyla Resulullah'a (s.a.a) nazil olan ve başta Ali b. Ebu Talib olmak üzere sahabenin önde gelenlerinden oluşan bir grup tarafından bizzat Resulullah'ın (s.a.a) döneminde, onun dene-

hususla ilgili rivayetler Kütüb-i Sitte'de ve başka kaynaklarda yer almıştır.

1- Bu konuda bk. Şeyh Müfid'in el-İrşad kitabı, Tabersî'nin A'lamu'l-Vera bi-A'lami'l-Huda kitabı, Meclisî'nin Mevsuatu Bihari'l-Envar kitabı ve son zamanlarda basılan Seyyid Muhsin Hatemi'nin Mevsu'atu'r-Resuli'l-Mustafa adlı eseri.

timi ve kontrolü altında, onun emirleri ve yönlendirmeleriyle bir araya getirilen; ashabın da onu ezberleyip koruduğu, harflerini, kelimelerini, surelerini ve ayetlerini saydıkları ve onu nesilden nesle naklettikleri Kur'ân-ı Kerim'i, tüm fırkalarıyla bu günkü Müslümanların gece-gündüz demeden okudukları kitabın ta kendisi olarak bilir. Onun eksiltme ve artırma olmadan, tahrif ve değişime uğramadan elimize ulaştığına inanır. Bu konuda Şiîler tarafından özet ve ayrıntılı olmak üzere birçok eser telif edilmiştir.¹

11- Şiîler, Allah Resulü Hz. Muhammed'in (s.a.a) vefatı yaklaşıncı kendisinden sonra Müslümanların siyasî önderliğini üstlenmesi, onları irşat etmesi, sorunlarını çözmesi, onları eğitmesi ve tezkiye etmesi için Ebu Talib oğlu Ali'yi (a.s) Müslümanlara halife ve imam tayin ettiğine, efendimizin bunu Allah tarafından Gadir-i Hum diye bilinen yerde, hayatının son yılında, Veda Haccı'nda kendisiyle beraber hac yapan ve sayıları -bazı rivayetlere göre- yüz

1- bk. Zencanî'nin Tarihu'l-Kur'ân, Muhammed Hadî Marifet'in et-Temdihu fi Ulumi'l-Kur'ân ve... adlı eserler.

binin üzerinde olan Müslümanların karşısında gerçekleştirdiğine ve bu konuda bir kaç ayetin nazil olduğuna inanırlar.¹

Peygamber efendimiz (s.a.a) insanlardan Ali'nin (a.s) elini sıkarak ona biat etmelerini istemiş, bunun üzerine başta muhacirler, ensar ve sahabenin önde gelenleri olmak üzere oradakiler Ali'ye (a.s) biat etmişler.²

12- Caferî Şiîler, peygamberimiz Hz. Muhammed'den (s.a.a) sonra onun yerine oturacak olan imamın Peygamberimizin (s.a.a) kendi hayatında üstlendiği önderlik, insanla-

1- Bu konuda inen ayetler şunlardır: Tebliğ ayeti: *"Ey Elçi, Rabbinden sana indirileni duyur; eğer bunu yapmazsan, O'nun mesajını duyurmamış olursun. Allah seni insanlardan korur. Doğrusu Allâh, kâfirler toplumunu hidayet etmez."* (Mâide, 67)

İkmal ayeti: *"Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, size nimetimi tamamladım ve size din olarak İslâm'a razı oldum."* (Mâide, 3)

Ve yine: *"Bugün artık inkâr edenler, sizin dininiz(i yok etmek)den umudu kestiler. Onlardan korkmayın, benden korkun!"* (Mâide, 3)

Ve şu ayet: *"Bir soran, inecek azâbı sordu, kâfirler için, ki onu savacak yoktur."* (Mearic, 3)

2- Allame Eminî bu konuyu el-Gadir kitabında, birçok İslâm tarihinden ve tefsirden nakletmiştir.

rı hidayet etme, terbiye ve talim, hükümlerin beyanı, insanların fikrî sorunlarının halli ve önemli toplumsal sorunların çözümü gibi misyonları üstlenmesi gerektiği için insanların imama güven duymalarını bir zorunluluk bilir. Bu, imamın önderliğinde ümmetin güvenlik sahiline ulaşması için kaçınılmaz bir husustur. Aynı sorumluluk ve misyonu paylaşmak, vahiy ve nübüvvet hariç bütün yetki ve sıfatlarda (masumluk ve geniş bilgi gibi sıfatlarda) Peygamberle aynı konumda olmayı gerektirir. Vahiy ve nübüvvet hariç dedik, çünkü nübüvvet Muhammed İbn Abdullah (s.a.a) ile son bulmuştur. Dolayısıyla o, peygamberlerin ve elçilerin sonuncusudur, getirmiş olduğu din, dinlerin sonuncusudur, onun şeriatıyla bütün şeriatlar geçersiz kılınmıştır, kitabı insanlığa gönderilen son kitaptır. Ondan sonra ne bir peygamber, ne bir din, ne de bir şeriat gelecektir. (Bu konuda Şia Ekolü'nde hacim ve üslup bakımından farklı çok sayıda eser telif edilmiştir.)

13- Şiîler, ümmetin olgun bir öndere ve masum yöneticiye olan ihtiyacının, Resulullah'tan (s.a.a) sonra sadece Ali'nin (a.s) hilafet ve imametiyile karşılanmayacağını, bu halka-

nın İslâm'ın köklerinin sağlamlaşması, şeria-
tın temelini korunması, kanun ve kurallarını-
nın bütün ilâhî dinleri ve bütün Rabbanî dü-
zenleri tehdit eden tehlikelerden güvende ol-
ması için uzun süre devam etmesini zorunlu
kıldığını savunurlar. Onun için çeşitli zaman
dilimlerinde ve farklı şartlar altında imamlar
gelerek İslâm ümmetinin karşılaşacağı bütün
durumlara uygun programlar sunmalı ve pra-
tik örnekler sergilemelidirler.

14- Şiîler, Peygamberimiz Muhammed b.
Abdullah'ın (Allah'ın salâtı ve selâmı onun ve
Ehlibeyti'nin üzerine olsun) bu sebepten ve
başka yüce hikmetlerden dolayı Allah'ın emri
ile Hz. Ali'den (a.s) sonra on bir imam tayin
ettiğine, (Ali (a.s) ile birlikte on iki oldukla-
rına) inanırlar.

Sahih-i Buharî ve Sahih-i Müslim'de yer
alan rivayetlerde isim ve özellikleri açıklan-
madan farklı tabirlerle sayılarına ve kabile-
lerine -Kureyş- işaret edilmiştir.

Buharî ve Müslim'de şöyle rivayet edilir:

*"Tamamı Kureyş'ten olan (veya bazı kitap-
larda kaydedildiği üzere Haşimoğullar'ın-
dan olan) on iki önder veya halife olduğu sü-
rece din, sapaşlam/dipdiri kalacaktır."*

(Sihah-i Sitte'nin dışında fazilet, menkıbe, şiir ve edebiyat konulu kitaplarda on iki imamın isimleri belirtilmiştir.)

Bu hadisler her ne kadar Ali (a.s) ve onun soyundan gelen on bir imamın isimlerini apaçık bir şekilde beyan etmese de Şîîlerin inandığı on iki imamdan başkasıyla bağdaşmaz. Bunun, Şîîlerin inancı dışında doğru bir tefsiri yoktur.¹

15- Caferî Şîîler On İki İmam'ın şunlar olduğuna inanırlar:

1- İmam Ali İbn Ebu Talib (Peygamberimizin -s.a.a- amcası oğlu ve kızı Hz. Zehra'nın kocası).

2, 3- İmam Hasan ve İmam Hüseyin (Resulullah'ın -s.a.a- torunları ve Ali ile Fatıma'nın oğulları.)

4- İmam Zeynelabidin Ali b. Hüseyin (Secad).

5- İmam Muhammed b. Ali (Bâkır).

6- İmam Cafer b. Muhammed (Sadık).

7- İmam Musa b. Cafer (Kâzım).

8- İmam Ali b. Musa (Rıza).

1- bk. Hulefau'n-Nebi, Hairî Bahranî.

- 9- İmam Muhammed b. Ali (Taki).
- 10- İmam Ali b. Muhammed (Naki).
- 11- İmam Hasan b. Ali (Askerî).
- 12- İmam Muhammed b. Hasan (vadedilen ve beklenen Mehdi).¹

1- İster Arap olsun, ister Acem olsun, Şii olmayan edebiyatçılar On İki İmam'ın tümünün isimlerini sıraladıkları uzun uzadıya şiirler söylemişlerdir. Bunlara örnek olarak Haskafi, İbn Tulun, Fazl b. Ruzbehan, Câmi, Attar Nişaburî, Mevlana'yı gösterebiliriz. Bunlar Hanefî, Şafiî ve diğer mezhep mensuplarıdır. Burada örnek olarak onlardan ikisinin şiirine değiniyoruz:

1- Hicri altıncı asrın ulemasından Hanefî Haskafi şöyle diyor:

Hasan'la Hüseyin gelir Haydar'dan sonra
Ali ile oğlu Muhammed gelir ondan sonra
Cafer-i Sadık ve Cafer'in oğlu Musa
Sonra Ali ve Seyyid diye çağrılan Rıza
Sonra oğlu Muhammed imamdır insanlara
Sonra Ali ve peşinden gelen oğlu Hasan
Son gelen seslenir: Muhammed İbn Hasan
İmamdır onlar; saygı duy imamlara
İsimleri neşe verir âlemde insanlara
Onlar yüce Allah'ın hüccetidir kullara
Onlar yoldur; hepsi vesiledir Allah'a
Gündüzleri aç kalır oruç tutarlar yaradana
Geceleri rükû yapar, secde ederler Allah'a.

Bunlar masum olmaları, hata ve gûnahtan uzak olmaları ve dedeleri Resulullah'tan (s.a.a) miras aldıkları engin ilimleri nedeniyle Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (s.a.a) Allah Teala'nın emriyle İslâm ümmeti üzerine önder ve imam olarak tayin ettiği Ehlibeyt'tir.

Allah Teala, "**De ki: Ben bu tebliğime karşı sizden yakınlarımı sevmenizden başka hiçbir ücret istemiyorum.**"¹ Ve yine, "**Ey inananlar,**

2- Hicrî onuncu yılın ulemasından Şemseddin Muhammed b. Tulun ise şiirinde şöyle der:

Sımsıkı sarılıver On İki İmamlara
Mustafa'nın Ehlibeyti o pak insanlara
Ebu Turab, Hasan ve Hüseyin'e
Düşman olmak ayıptır Zeynelabidin'e
Sonra ilimleri yaran Muhammed Bakır'a
Yeryüzünde Cafer diye çağrılan Sadık'a
Oğlu Musa'ya ve onun oğlu Ali Rıza'ya
Rıza diye lakaplandır, yücedir onun kadri
Muhammed Taki'nin bayındırlaşmış kalbi
Yayılmıştı âleme incisi Ali Naki'nin
Tertemiz adlandırılmış adı Hasan Askeri'nin
Zuhur eder sonra Mehdi'si Âl-i Muhammed'in.

bk. el-Eimmetu'l-İsna Aşer; Dimaşk tarihçisi Şemseddin Muhammed Tulun öl. 953. Dr. Selahuddin Muneccid tahkikiyle, Beyrut basımı.

1- Şûra, 23

Allah'tan korkun ve doğrularla beraber olun."¹ buyruğu gereğince onları sevmeyi ve onlara itaat etmeyi emretmiştir bize.²

16- Caferî Şiîler, tarihin söylem ve eylem olarak aleyhlerinde hiç bir günah ve sürçme kaydedemediği bu tertemiz imamların geniş ilimleriyle İslâm ümmetine hizmet ettikleri, derin marifetleriyle İslâm kültürünü zenginleştirdikleri, inanç, şeriat, ahlâk, adap, tefsir, tarih ve ileriye görme alanında ümmete doğru bakış açısı kazandırdıkları görüşündedir. Ayrıca sözleri ve amelleri ile faziletleri, ilimleri ve güzel ahlâkları herkes tarafından kabul edilen birçok erdemli, üstün erkek ve kadın yetiştirmişlerdir.

Şiîler, imamların her ne kadar -maalesef- siyasî yöneticilik makamından uzaklaştırıldı iseler de buna rağmen onların toplumsal ve fikrî misyonlarını en iyi şekilde ifa ettiklerini savunur. Çünkü onlar temel inanç ilkelerini ve şeriat kurallarını tehlikelere karşı korumuşlardır.

1- Tevbe, 119.

2- bk. iki ekolün hadis ve tefsir kitapları, müstakil veya Sihah kitaplarla ilgili olarak yazılan menkıbe konulu eserler.

İslâm ümmeti Resulullah'ın (s.a.a) yüce Allah'ın emri üzere onlara verdiği siyasî önderlik yetkisi hususunda onların önünü açsaydı Müslümanlar tam anlamıyla mutluluğu yakalamış, izzet ve yüceliğine kavuşmuş, birlik ve beraberliği korunmuş olacaktı. İhtilafa, çekişmeye, parçalanmaya, çatışmaya, kan dökmeye, birbirini öldürmeye, zillete ve alçalmaya şahit olmayacaktı.¹

17- Caferîler bu delilerin yanı sıra akait kitaplarında söz konusu edilen çok sayıdaki naklî ve aklî delilleri dikkate alarak Ehlibeyt'e uymanın ve onların yolunda hareket etmenin gerekliliğine inanır. Çünkü ümmet için bu yolu bizzat Peygamber efendimiz çizmiş ve Sekaleyn Hadisi'nde ona bağlı kalmayı tavsiye etmiştir. O, şöyle buyurmuştur:

"Ben sizin aranızda iki paha biçilmez emanet bırakıyorum: Allah'ın kitabı ve itretim, Ehlibeytim. Bu ikisine sımsıkı sarıldığınız müddetçe asla sapmazsınız."

1- Bu konuda bk. Esed Haydar'ın 3 ciltlik el-İmamü's-Sadık ve Mezahibu'l-Erbaa kitabı ve diğer kaynaklar

Bu hadisi Müslim kendi Sahih'inde rivayet etmiş, ayrıca her asırda onlarca muhaddis ve âlim tarafından rivayet edilmiştir.¹

Bu şekilde vasi ve halife tayini geçmiş peygamberlerde de yaygındı.²

18- Caferî Şiîlere göre İslâm ümmeti - Allah sürekli izzetli kılınsın- küfür, sebbetme, karşılıklı suçlama ve tehdit olmaksızın ve yine hiçbir fitne ve kargaşaya meydan vermezsiniz bu konuları araştırmalı ve incelemeli, bütün İslâm fırkalarının düşünür ve bilginleri ilmî toplantılarda bir araya gelip samimiyet, ihlâs, sevgi ve kardeşlik içerisinde Caferî kardeşlerinin görüşlerini ve Allah'ın Kitabı, Resulullah'ın (s.a.a) mütevatir ve sahih sünneti, aklîselim, tarihi belgeler, Resulullah (s.a.a) dönemi ve sonrası siyasal ve toplumsal dengeler ışığında sundukları delilleri değerlendirmelidir.

19- Caferî Şiîlere göre sahabe ve Resulullah'ın (s.a.a) etrafında olan erkek ve ka-

1- bk. el-Ezher'in de onayladığı Vüşnevî'nin Hadis-i Sakaleyn Risalesi.

2- bk. Mesudî'nin İsbatu'l-Vasiyyet adlı kitabı ve her iki ekolün hadis, tefsir ve tarih kaynakları.

dınlar İslâm dinine hizmet etmişler, İslâm'ın yayılması ve istikrarı yolunda canlarını feda etmişlerdir. Bu nedenle Müslümanların onlara saygı duymaları, yapılan hizmetin kadir ve kıymetini bilmeleri ve onları rıza ve rahmetle anmaları gerekir.

Ancak bu, onların tümünün mutlak olarak adil olduğu, onların bazı tutum ve girişimlerinin eleştirilemeyeceği anlamına gelmez. Çünkü onlar da beşerdirler; isabetli olabilecekleri gibi hata da yapabilirler. Tarih onlardan bazılarının hatta Peygamber efendimizin döneminde saptıklarını ortaya koymaktadır. Münafikun, Ahzab, Hucurat, Tahrim, Fetih, Muhammed ve Tevbe surelerinde bu konu apaçık bir şekilde ifade edilmiştir.

Eleştirmeden maksat da bazılarını kâfirlikle suçlamak değildir; çünkü iman ve küfrün ölçüsü apaçık belli ve daireleri gün ışığı gibi ortadadır. İman ve küfrün ölçüsü Allah'ın varlık ve birliğini, peygamberliği, namaz, oruç ve haccın farz oluşu, içki içmek, kumar oynamak ve benzeri şeylerin haram oluşu gibi dinin besbelli ve zaruriyatlarından birini kabul veya inkâr etmektir.

Evet; küfretmekten ve sebbetmekten sakınmak ve kalemi korumak gerekir; nefsini temizleyen ve son peygamber Hz. Muhammed'in (s.a.a) siret ve sünnetinin takipçisi olan Müslümana böyle bir davranış yakışmaz. Kaldı ki sahabenin çoğu salih tirler, başkalarının ıslahı yönünde çalışmış saygı ve sevgiye şayan insanlardır.

Sahabenin cerh ve ta'dile (sahih ve uyduruk hadis ölçütlerine) tâbi tutulması ise Resulullah'ın (s.a.a) sahih ve güvenilir sünnetine ulaşmak içindir; çünkü bilindiği gibi birçok yalan ve iftiranın Peygamber efendimize (Allah'ın selâmı onun ve Ehlibeyti'nin üzerine olsun) nispet verilmiş ve efendimizin kendisi de bunun vuku bulacağını bildirmiştir. Nitekim Resulullah'tan (s.a.a) rivayet edilen sahih hadislerin uydurma ve iftira nitelikli hadislerden ayırt edilmesi için Suyutî, İbn Cevzî ve başkaları tarafından değerli kitaplar yazılmıştır.

20- Caferî Şiîler Resulullah'tan (s.a.a) rivayet edilen çok sayıdaki hadislere dayanarak Hz. Fatıma'nın (s.a) evlatlarından olan beklenen Mehdi'nin yaşadığına inanırlar. İmam Hüseyin'in (a.s) sekizinci oğlu İmam

Hasan Askerî hicrî 260 yılında vefat edince ismi Muhammed ve künyesi Ebu'l-Kasım¹ olan biricik oğlu Hz. Mehdi'den başka çocuğu yoktu. Güvenilir Müslümanlardan bir grup onu görmüş, dünyaya geldiğini ve özelliklerini, babası tarafından apaçık bir şekilde imam olarak tanıtıldığını rivayet etmişlerdir. Hz. Mehdi (a.f), dünyaya geldikten beş yıl sonra gaybete çekilmiş gözlerden saklı kalmıştır; çünkü düşmanları onu tutuklayıp öldürmek istiyorlardı. Oysa Allah Teala ahir zamanda evrensel adaletin gerçekleşmesi ve yeryüzünün fesat ve zulüm ile dolduktan sonra temizlenmesi için onu korumayı irade etmiştir.

Hz. Mehdi'nin (a.f) uzun ömürlü olmasında şaşılacak bir durum yoktur. Çünkü Kur'ân-ı Kerim Hz. İsa'nın (a.s) mübarek doğumundan 2004 yıl geçmesine² rağmen günümüze kadar yaşadığını bildiriyor. Hz. Nuh

1- İki ekolün sihahlarında ve diğer kitaplarında Peygamber efendimizden (s.a.a) şöyle rivayet edilmiştir: "*Ahir zamanda benim soyumdan adı benim adım, künyesi benim künyem olan bir kişi çıkacak zulüm ve sitemle dolmuş olan yeryüzünü adalet ve eşitlikle dolduracaktır.*"

2- Kitabın kaleme alındığı tarih esas alınmıştır.

(a.s) kavmini 950 yıl Allah'a davet etmiş, Hızır (a.s) da hâlâ yaşamaktadır.

Allah'ın her şeye gücü yeter; O'nun iradesi kesinlikle gerçekleşir; hiçbir şey ne onu engellerebilir, ne de geri çevirebilir. Kur'ân-ı Kerim Hz. Yunus (aleyhi ve ala nebiyyina es-selâm=ona ve Peygamberimize selâm olsun) hakkında şöyle buyuruyor:

"Eğer tesbih edenlerden olmasaydı, (insanların) yeniden diriltilecekleri güne kadar balığın karnında kalırdı."¹

Ehlisünnet'in ileri gelen âlimlerinden büyük bir grubu İmam Mehdi'nin dünyaya geldiğini ve yaşadığını itiraf etmiş, anne ve babasının isimlerini ve onun özelliklerini ifade etmişlerdir; örneğin:

a) Abdülmümin Şebencî Şafîî, *Nuru'l-Eb-sar Fi Menakıb-ı Âl-i Beytin'n-Nebiyi'l-Muh-tar* adlı kitabında.

b) Şafîî İbn Hacer Heytemî el-Mekkî, *es-Sevaiku'l-Muhrîka* adlı eserinde. O, bu eserinde diyor ki: "Ebu'l-Kasım Muhammed Hüccet babası vefat edince beş yaşındaydı.

1- Saffat, 143-144.

Fakat Allah Teala o yaşıta ona hikmet verdi ve ona el-Kâim el-Muntazar denildi."

c) Kunduzî Hanefî el-Belhî, *Yenabiu'l-Mevedde* adlı eserinde. (Osmanlı İmparatorluğu döneminde Astane'de Türkçe olarak basılmıştır.)

d) Seyyid Muhammed Sıddık Hasan Kunuci Buharî, *el-İzaetu li-ma Kane ve Ma Yekunu Beyne Yedeyi's-Sae* adlı kitabında. Buraya kadar isimlerine değindiklerimiz ilk kuşak ulemadandır.

Son kuşak ulemadan ise, Doktor Mustafa Rafî, *İslâmuna* adlı kitabında İmam Mehdi'nin (a.f) dünyaya geldiğine değindikten sonra buna yönelik yapılan tüm eleştirileri reddetmiştir.

21- Caferî Şiîler namaz kılar, oruç tutar, zekât ve mallarının beşte birini humus olarak verir, Mekke-i Mükerrerme'deki Beytullah'ı ziyarete gider, hac yapar, ömürde bir kez farz ve daha fazlası müstehap olmak üzere hac ve umre amellerini yerine getirirler. İnsanları iyiliğe emredip kötülükten sakındırırlar; Allah'ın ve Peygamber'in dostlarını dost tutup Allah'ın ve Peygamber'inin düşmanla-

rını düşman bilirler. İslâm'a karşı savaş ilân eden ve İslâm ümmetinin üzerinde egemenlik kurmaya çalışan tüm kâfir ve müşriklere karşı cihad ederler. Ticaret, kira, nikâh, boşanma, miras, eğitim, süt verme, tesettür gibi toplumsal, iktisadî ve ailevi konuları hanif İslâm dininin ahkâmına uygun olarak icra ederler. Bu hükümleri, takvalı fakihlerin içtihatları sonucu Kitaba, sahih sünnete, Ehlibeyt'ten gelen hadislere, akıla ve ulemanın icmasına dayandırırılar.

22- Günlük farz namazların her birinin belirli bir vakti olduğuna, günlük beş vakit namazın "sabah, öğle, ikindi, akşam, yatsı" namazlarından ibaret olup her namazın özel vaktinde kılınmasının daha faziletli olduğuna inanırlar. Fakat öğle ile ikindi ve akşam ile yatsı namazlarını birleştirerek kılarlar; çünkü Sahih-i Müslim ve diğer kaynaklarda da geçtiği üzere Resulullah (s.a.a) herhangi bir mazeret, hastalık, yağmur ve sefer sözü konusu olmadan ümmete kolaylık ve hafifletme olsun diye öğle ile ikindi ve akşam ile yatsı namazlarını birleştirerek kılmıştır. Tabii ki bu, günümüzde çok doğal bir hâl almıştır kendine.

23- Caferîler, diğerk Müslümanlar gibi ezan okurlar. Ancak "Heyye ale'l-felah" cümlesinden sonra "Heyye ala hayri'l-amel" cümlesini eklerler; çünkü Hz. Peygamber (s.a.a) döneminde ezanda bu cümle okunurdu. Ancak Ömer b. Hattab, "Ezanda bu cümle söylenecek olursa, Müslümanlar en hayırlı amelin namaz olduğunu öğrenince bu söz onları cihattan alıkoyar." gerekçesiyle onu ezandan kaldırdı.¹

Yine Ömer b. Hattab ezana "es-Salâtu hayrun mine'n-nevm" cümlesini eklemiştir; oysaki Peygamber efendimizin (s.a.a) döneminde ezanda bu cümle yoktu.²

İslâm dininde ibadet ve ibadetlerin ön hazırlıkları kutlu şeraitin emir ve iznine bağlıdır; yani bu konudaki her şey Kitab ve sünnetten özel veya genel bir nassa dayanmalıdır; aksi durumda yapılan amel bidat olur ve sahibinden kabul edilmez... İşte bu nedenle kişinin şahsî görüşüyle ne ibadete bir şey ek-

1- Allame Kuşçi el-Eş'arî "Şerhu Tecridi'l-İtikad" kitabında bunu açıkça ifade etmiştir, Kindî'nin "el-Musannef"inde, Muttakî Hindî'nin "Kenzü'l-Umma"ında ve diğerk kaynaklarda da kaydedilmiştir.

2- bk. hadis ve tarih kitapları.

lenebilir ve ne de ondan bir şey eksiltilebilir; bütün din işlerinde durum böyledir.

Caferî Şîilerin "Eşhedu enne Muhammeden Resulullah" cümlesinden sonra "Eşhedu enne Aliyyen veliyyullah" cümlesini eklemelerine gelince; onların bu ameli Resulullah (s.a.a) ve Ehlibeyt İmamları'ndan (a.s) gelen rivayetlere dayanır. Bu rivayetlerde apaçık bir şekilde şöyle geçer: Nerede "Muhammedun Resulullah" cümlesi zikredilirse peşinden "Aliyyun veliyyullah" cümlesi de zikredilir; cennetin kapısına da bu şekilde yazılmıştır.

Bu cümle Şia'nın Ali'yi (a.s) peygamber bilmediği gibi maazallah ulûhiyet ve rububiyet makamına da çıkarmadığını tüm açıklığıyla ortaya koymaktadır.

Bunun için Allah katında beğenilir bir iş olması ümidiyle şehadeteynden sonra "Aliyyen veliyyullah" demek câizdir. Ancak bu cümle ezanın bir parçası ya da farz niyetiyle okunmaz. Caferî Şîî fakihlerin ezici çoğunluğunun görüşü budur.

Dolayısıyla, ezanın bir parçası olarak söylenmeyen bu fazlalık esasen İslâm dininde olmayan bir şey sayılmadığı gibi bidat de olmaz.

24- Şiiler toprak, taş, kaya, yeryüzünün diğer parçaları ve hasır gibi yerden biten şeylerin üzerine secde ederler; yaygı, kumaş, yenilecek, giyilecek türü şeylerin üzerine secde etmezler. Çünkü Şiî ve Sünnî kaynaklarda nakledilen birçok rivayette Resulullah'ın (s.a.a) toprak veya yere secde ettiği ve Müslümanlara da böyle yapmalarını emrettiği geçmektedir.

İşte bu nedenle Bilal Habeşî bir gün yakıcı sıcaktan korunmak için emamesinin bir köşesine secde edince Peygamber efendimiz (s.a.a) mübarek eliyle Bilal'in alnından emamesini çekerek, "*Ey Bilal! Alnını toprağa bırak.*" buyurdu.

Efendimiz, Suheyb ve Ribah için de, "*Ey Suheyb! Alnını toprağa bırak.*" ve "*Ey Ribah! Alnını toprağa bırak*" buyurmuştur.¹

Ayrıca, Sahih-i Buharî ve diğer kaynaklarda yer aldığı üzere, Peygamber efendimiz (s.a.a), "*Yeryüzü benim için secde mahalli ve temizleyici kılınmıştır.*" buyurmuştur.

1- bk. Buharî, Kenzu'l-Ummal, İbn Razzak San'anî'nin Musannefi, Kaşifu'l-Gıta'nın es-Sucudu Ale'l-Arz kitabı.

Kaldı ki, toprağa secde ve secdede alını yere bırakmak yüce Allah'ın huzurunda secde için daha uygundur; çünkü bu hareket yaratının karşısında daha fazla huzu ve huşuyu çağrıştırmaktadır. Aynı zamanda insana topraktan yaratıldığını da hatırlatmaktadır. Nitekim Allah azze ve celle şöyle buyurmaktadır: **"Sizi topraktan yarattık, yine oraya döndürürüz ve sizi bir kez daha ondan çıkarırız."**¹

Öte yandan secde huzu ve huşunun zirvesidir. Huzu ve huşunun zirvesi ise seccade, halı, kumaş ve mücevherler üzerine secde etmekle değil, bedeninin en üstün şeyi olan alını en alçak ve değersiz olan toprağa bırakmakla gerçekleşir ancak.²

Evet, üzerine secde edilecek toprağın pak olması gerekir. Onun için Şiîler yanlarında sıkıştırılmış temiz toprak taşırılar. Bu, üzerine secde edilecek şeyin temizliğine verilen önemin göstergesidir. Kimi zaman bu toprak teberrük için Resulullah'ın (s.a.a) torunu İmam Hüseyin'in (a.s) şehit düştüğü Kərbela toprağı gibi mübarek yerlerden alınır. Nite-

1- Tâhâ, 55.

2- bk. Onuncu asrın ulemasından Mısırlı Şa'ranî el-Ensârî'nin el-Yevakit-u ve'l-Cevahir adlı kitabı.

kim bazı sahabeler de yolculukta üzerine secde etmek için teberrük amacıyla yanlarına Mekke taşlarından alırlardı.¹

Fakat Caferî Şiîler bu konuda ısrar etmez ve sürekli de böyle yapmazlar; temiz ve pak olan herhangi bir taşın üzerine secde ederler. Nitekim hiç tereddüt etmeden Mescid-i Nebi ve Mescid-i Haram'a döşenen taşların üzerine secde ederler.

Yine Şiîler namazda sağ ellerini sol ellerinin üzerine koymazlar. Çünkü Peygamber efendimiz (s.a.a) böyle yapmamış, efendimizin böyle yaptığı kesin ve kat'î nass ile sabit olmamıştır. Nitekim Malikîler de böyle yapmazlar.²

25- Caferî Şiîler abdestte ellerini yıkarken dirseklerden parmak uçlarına doğru yıkarlar; bunun aksini yapmazlar. Çünkü onlar abdest almayı Ehlibeyt İmamları'ndan (Allah'ın selâmı onların üzerine olsun) öğrenmişlerdir. Ehlibeyt İmamları (Allah'ın selâmı onların üzerine olsun) ise abdesti Resulullah'tan (Al-

1- bk. San'anî'nin Musannef adlı eseri.

2- bk. Buharî, Müslim, Sünen-i Beyhakî. Bu konuda Malikilerin görüşünü bilmek için bz. İbn Rüşd-i Kurtubî'nin Bidayetu'l-Muctehid kitabı ve diğer kaynaklar.

lah'ın selâmı onun ve Ehlibeyti'nin üzerine olsun) öğrenmişlerdir; doğal olarak onlar dedelerinin nasıl abdest aldığını diğerlerinden daha iyi bilirler. Peygamber efendimiz (s.a.a) ise böyle abdest alıyordu. Abdest ayetinde¹ geçen "ila" harfi "mea (=birlikte)" olarak tefsir edilmiş -ve böylece "ellerinizi dirseklerle birlikte yıkayın" anlamı verilmiştir-. Nitekim Şafîî Sağır de "Nihayetu'l-Muhtac" adlı kitabında ayeti böyle tefsir etmiştir.

Yine Şiîler aynı kaynağa dayanarak abdest alırken ayaklarını ve başlarını meshederler, ayaklarını yıkamazlar. Çünkü İbn Abbas, "Abdest iki yıkama ve iki meshten ibarettir" veya "İki yeri yıkamak ve iki yeri meshetmekten ibarettir." demiştir.²

26- Şiîler Kur'ân-ı Kerim'in, "O hâlde ne zaman onlarla müt'a nikâhı yaptıңызsa, ücretlerini bir hak olarak onlara verin."³ ayetine dayanarak müt'a nikâhını caiz bilir. Müslümanlar Resulullah'ın (s.a.a) döneminde bu

1- Mâide, 6.

2- bk. Sünen ve müsnetler ve yine Fahr-i Razî tefsiri, abdest ayetinin tefsiri.

3- Nisâ, 23.

nikâhı yapmış, sahabe de Ömer b. Hattab'ın hilafetinin yarısına kadar onu uygulamıştır.

Bu meşru nikâhın daimî nikâhla şu ortak yönleri vardır:

a) Her iki nikâhta kadının kocası olmaması, akitte kadın nikâhlar ve erkek de kabul eder.

b) Kur'ân-ı Kerim'in yukarıdaki ayette geçen apaçık nassı gereğince daimî nikâhta "mehir" ve müt'a nikâhında "ücret" denilen mal kadına verilir.

c) Her iki nikâhta kadınla erkek ayrıldıktan sonra kadın iddet beklemelidir.

d) Her ikisinde çocuk babaya aittir ve kadının sadece bir kocası olabilir.

e) Her ikisinde çocukla babası ve yine çocukla annesi karşılıklı olarak birbirlerinden miras alırlar.

Müt'a nikâhının daimî nikâhla farkı ise şunlardır: Müt'a nikâhında müddet belirtilir, erkeğin karısına nafaka vermesi ve birlikte yatmayla ilgili kuralı gözetmesi gerekmez, eşler birbirlerinden miras almazlar, ayrılmak için talak akdinin okunmasına gerek kalmaz, belirtilen sürenin bitmesi veya

akitte belirtilen müddetin geri kalanının bağışlanması yeterlidir.

Aslında bu nikâh, olaya sınır getiren meşru ve müspet bir yaklaşımdır; bu nikâhta daimî nikâhın bütün gereklerini yerine getirmeye gücü yetmeyen, saygın ve şerefli bir hayat yaşamak isteyen erkek ve kadının veya ölüm vb. herhangi bir sebepten dolayı eşlerini kaybeden insanların cinsel ihtiyacının karşılanması amaçlanmıştır. Dolayısıyla müt'a nikâhı öncelikle çok önemli sosyal problemi halletmek ve İslâm toplumunun fesat ve günah bataklığına düşmesini önlemek için yasalanmıştır.

Kimi zaman bu nikâh evlilik öncesi şeriata belirlediği çerçeve dâhilinde eşlerin birbiriyle daha iyi tanışmasını sağlamak amacıyla da yapılır. Bu nikâh sonucu erkek ve kızın gayri meşru görüşmeleri, zina, haram zevk alma, tek kadınla yetinemeyen veya iktisadî açıdan bir -veya birkaç- kadının geçimini sağlama gücüne sahip olmayan ve aynı zamanda harama düşmek de istemeyen birisinin mastürbasyon gibi haramlara bulaşması da engellenir.

Kısacası, bu nikâh Kitab, sünnet ve sahabenin uzun bir zaman ameline dayanır. Eğer

müt'a nikâhı zina sayılacak olursa, bu, Kur'ân, Peygamber ve sahabenin zinayı helal bildikleri ve müt'a nikâhı yapanların bir süre zina yapmış oldukları anlamına gelir maazallah.

Ayrıca müt'a ayeti, Kur'ân ve sünnetle neshedilmemiş ve bunun için kesin ve açık bir delil getirilmemiştir.¹

Kaldı ki, İmamiye Şiası, Kur'ân-ı Kerim ve Resulullah'ın (s.a.a) apaçık nassına dayanarak bu nikâhı mubah ve helal bilmesine rağmen güçlü ve sağlıklı toplumun temelini oluşturan daimî nikâhı tercih eder ve dinimizde müt'a nikâhı diye adlandırılan geçici nikâha helal ve meşru olmasına rağmen eğilim göstermez.

Şia Kitab, sünnet ve Ehlibeyt İmamları'nın tavsiyeleri ışığında kadına saygı duyar ve ona büyük ölçüde değer verir. Ehlibeyt İmamları'ndan (Allah'ın selâmı onların üzerine olsun) nakledilen rivayetlerde ve Şia fıkhında kadının makâmı, şanı, hakları, özellikle kadına karşı ahlâkî davranışlar, mülkiyet,

1- Müt'ayla ilgili bütün hadisler için bk. çeşitli İslâm mezheplerinde muteber bilinen müsned, sünen ve sihahlara.

nikâh, boşanma, dadılık, süt verme, ibadet, muamelat konusunda gözetilmesi gereken yüce hükümler söz konusudur.

27- Caferî Şiîler zina, livata, faiz, saygın bir insanı öldürme, içki içme, kumar, ahdi bozma, hile, aldatma, kandırma, stokçuluk, ölçü ve tartıda hile yapıp eksik tartma, gasp, hırsızlık, ihanet, sahtekârlık, haram müzik, dans, iftira, şaibe, insanlar arasında söz gezdirme, bozgunculuk, mümine eziyet etme, gıybet, sövme, küfretme, yalan, töhmet gibi büyük ve küçük günahları haram bilirler, sürekli bunlardan uzak durmaya çalışırlar. Kitaplar yazarak, ahlâkî ve eğitici konuşmalar tertipleyerek, toplantı ve konferanslar düzenleyerek, cuma hutbelerinde vb. vesilelerle toplumda bu günahları önlemeye çalışırlar.

28- Onlar ahlâkî erdemlere önem verir, öğüt ve vaazı sever, koşarcasına vaaz dinlemeye gider, bu amaçla evlerinde ve camilerde toplantı ve merasim düzenlerler. Yine bu amaçla Resulullah'tan (s.a.a) ve Ehlibeyt İmamları'ndan (Allah'ın selâmı onların üzerine olsun) rivayet edilen yüce anlamlar içeren çok faydalı dua programları düzenlerler. Kumeyl duası, Ebu Hamza Sumalî duası, Se-

mat duası, Cevşen-i Kebir duası¹ Mekarimu'l-Ahlâk duası, ramazan ayında okunan İftitah duası örnek verilebilir. Yüce anlamlar içeren bu dua ve münacatlar huzu ve huşu içerisinde, ağlama ve iniltilelerle manevi bir atmosferde okunur. Çünkü bu dualar insanın nefisini arındırmasına ve Allah'a yaklaşmasına neden olur.²

29- Caferî Şiîler, Hz. Peygamber'in (s.a.a) ve onun tertemiz soyundan olan Ehlibeyt İmamları'nın türbelerine önem verirler. Medine-i Münevvere'de Baki mezarlığında defnedilen tertemiz soyundan olan İmam Hasan Müçteba'nın, İmam Zeynelabidin'in, İmam Muhammed Bâkır'ın, İmam Cafer Sadık'ın (*Allah'ın selâmı onların üzerine olsun*) kabirleri ve Necef-i Eşref'te bulunan İmam Ali'nin (a.s), Kerbela'daki İmam Hüseyin'in (a.s), onun kardeşlerinin, oğullarının, amcasının oğullarının ve Aşura günü onunla birlikte

1- Cevşen-i Kebir duası inci dizisi gibi birbirinin arkasına dizilen ve güzelliği insanı hayrete düşüren Allah Teala'nın bin ismini içeren etkili bir duadır.

2- Bu dualar son zamanlarda çıkan Mevzuatu'l-Ed'iyeti'l-Camia=Kapsamlı Dualar Mecmuası'nda mevcuttur. Yine bu dualar Caferî Şiîlerin arasında yaygın ve meşhur olan dua kitaplarında bulunmaktadır.

şehit olan ahabının kabirleri, aynı şekilde Irak'ın Samerra şehrinde bulunan İmam Hâdi'nin ve İmam Hasan Askerî'nin (a.s), Kâzimeyn şehrinde bulunan İmam Cevad'ın ve İmam Musa Kâzım'ın kabirleri, İran'ın Meşhed şehrinde bulunan İmam Rıza'nın (a.s) türbeleri örnek verilebilir.

Aynı şekilde Kum ve Şiraz şehirlerinde onların oğulları ve kızlarının kabirleri ve Dımeşk'ta Kerbela kahramanı Hz. Zeyneb'in ve Kahire'de Ehlibeyt'in saygın kadınlarından olan Seyyide Nefise'nin kabri bunların bir başka örneklerindedir.

Bütün bunları Resulullah'a (s.a.a) saygı için yaparlar; çünkü insan kendi çocukları hakkında korunur ve kişinin çocuklarına saygı göstermek kendisine saygı sayılır. Ayrıca Kur'an-ı Kerim bazıları peygamber olmadıkları hâlde İmran ailesini, Yasin ailesini, İbrahim ailesini ve Yakub ailesini methetmiş ve **"(Bunlar) birbirinden türeyen nesil(ler)dir."**¹ buyurmuştur.

Kaldı ki, Kur'ân-ı Kerim **"Mutlaka onların üstüne bir mescid yapacağız."**² yani Ashab-ı

1- Âl-i İmrân, 34.

2- Kehf, 21.

Kehf'in kabirlerinin yanında Allah'a ibadet etmek için üzerine bir mescit yapacağınız diyenleri eleştirip onların bu amellerini şirk olarak nitelendirmemiştir. Çünkü mümin bir Müslüman yalnız Allah için rükû ve secde eder, yalnız O'na tapar. Bu ibadeti o tertemiz Allah velilerinin kabirlerinin yanında yapmalarının nedeni ise onların bulunması nedeniyle o yerin mukaddes olmasıdır. Nitekim Hz. İbrahim'in (a.s) de bulunduğu yer kutsiyet ve saygınlık kazanmıştır; dolayısıyla yüce Allah şöyle buyurmuştur: "**Siz de İbrahim'in makamından bir namaz yeri edinin (orada namaz kılın).**"¹

Mescid-i Nebi'de Hz. İbrahim'in (a.s) Makamı'nın arkasında namaz kılan Makam'a tapmış olmaz; aynı şekilde Safa ile Merve arasında sa'y yaparak Allah'ın emrine itaat eden kişi de bu iki dağa tapmış olmuyor. Yüce Allah kendisine ibadet edilmesi için halk arasında kendisine nispet verilen mübarek ve mukaddes bir yer seçmiştir; Arefe günü, Mina ve Arafat toprakları gibi zaman ve mekânlarda kutsiyet vardır. Bu kutsiyetin nedeni ise onla-

1- Bakara, 125.

rın yüce Allah'a nispet verilmesidir.

30- İşte bu nedenle de, Caferî Şiîler Resulullah'ın (s.a.a) ve tertemiz Ehlibeyti'nin makamını idrak eden diğer Müslümanlar gibi Ehlibeyt İmamları'na saygı göstermek, onlardan ibret alma, onlarla ahitlerini yenilemek, onların cihad yapıp uğrunda şehit oldukları değerleri korumak için onların mezarlarını ziyaret etmeye büyük bir önem verirler. Çünkü bu mezarların ziyaretçileri bu ziyaretlerde orada yatanların faziletlerini, yaptıkları cihadı, namazı ayakta tutup zekât vermelerini ve onların bu yolda katlandıkları eziyet ve işkenceleri hatırlarlar. Ayrıca Resul-i Ekrem'in (s.a.a) mazlum soyuna karşı bu şekilde şefkat göstermek Efendimizin onlara karşı duyduğu keder ve hüznünü de paylaşmak anlamına geliyor.

Hz. Hamza şehit olunca Efendimiz, "*Hamza'ya ağlayan kimse yoktur.*" buyurmamış mıdır? (Efendimizin bu buyruğu tarih ve siret kitaplarında kaydedilmiştir.)

Aziz yavrusu İbrahim ölünce efendimiz ağlamamış mıdır?

Efendimiz kabirleri ziyaret etmek için Baki mezarlığına gitmemiş midir?

Peygamber efendimiz (s.a.a), "*Kabirleri ziyaret edin; kabir ziyareti insana ahireti hatırlatır.*" buyurmamış mıdır?¹

Evet; Resulullah'ın (s.a.a) Ehlibeyti'nden olan imamların kabirlerini ziyaret etmek ve orada onların yaşam ve cihatlarını hatırlamak gelecek nesillere o yüce kişilerin İslâm ve Müslümanlar için canlarını feda etmelerini hatırlatır ve onların ruhuna cesaret, fedakârlık ve Allah yolunda şahadet ruhunu aşılır.

Bu, insanî, medenî ve mantıklı bir eylemdir. Topluluklar büyük şahsiyetlerini, medeniyet öncülerini ebedileştirir ve çeşitli şekillerde anılarını yaşatmaya çalışırlar; çünkü bu hareket onlar için kıvanç kaynağı olur, değerlerinin güçlenmesini sağlar, ayrıca insanları o şahsiyetler ve değerleri etrafında birleştirir.

Kur'ân-ı Kerim'de peygamberlerin, velilerin, salih kulların davranışlarına yer verilmesinde ve kıssalarının anlatılmasında yatan hedef de budur.

1- Şifau's-Sukkam, Sebki Şafî, s.107, Sünen-i İbn Mace'de, c.1, s.117'de de böyle geçer.

31- Caferî Şiîler günahların bağışlanması, isteklerin revası, hastaların şifası için Resu-lullah'tan (s.a.a) ve onun tertemiz Ehlibey-ti'nden şefaath talep eder ve onları Allah'a vesile kılarlar; çünkü bunu bizzat Kur'ân emretmiş ve şöyle buyurmuştur:

"Eğer onlar, kendilerine zulmettikleri zaman sana gelseler, Allah'tan, günahlarını bağışlamasını isteseler ve Elçi de onların bağışlanmasını dileseydi, elbette Allah'ı affedici, merhametli bulurlardı."¹

Yine şöyle buyuruyor: **"Rabbin, sana verecek ve sen razı olacaksın."**² İşte verilecek olan bu şey, şefaath makamıdır.

Allah Teala'nın yüce peygamberine günahkârlar için şefaath makamını ve hacet sahipleri için vesile olma makamını verdikten sonra insanların Peygamber efendimizden (s.a.a) şefaath talep etmelerini yasaklaması veya Peygamber'in bu makamdan istifade etmesinin yasaklanmış olması nasıl düşünülebilir?!

Allah azze ve celle Yakup oğullarının kıssasını anlatırken onların babalarından şefaath

1- Nisâ, 64.

2- Duha, 5.

talebinde bulunup şöyle dediklerini buyurmuyor mu: "**(Oğulları): Ey babamız, bizim günahlarımızın bağışlanmasını dile. Gerçekten biz günah işledik, dediler.**"¹ Ama her türlü kusurdan masum olan yüce peygamber onların bu taleplerine itiraz etmeksizin, "**Sizin için Rabbimden mağfiret dileyeceğim.**"² diyor.

Hiç kimse Peygamber efendimizin ve Ehlibeyt İmamları'nın (Allah'ın selâmı hepsinin üzerine olsun) ölü olduklarını ve onlardan dua talep etmenin faydasız olduğunu iddia edemez; çünkü peygamberler ve özellikle de Resulullah (s.a.a) diridir. Allah azze ve celle bu konuda şöyle buyuruyor: "**Böylece sizi orta bir ümmet yaptık ki, insanlara şahit olasınız. Elçi de size şahit olsun.**"³

Ve yine buyuruyor ki: "**De ki: Yapın (yapacağınızı); yaptığımız işleri Allah da görecek, Elçisi de, müminler de -görecekler-.**"⁴

Bu ayetler güneş ve ay seyrettikçe, gece ve gündüz devam ettikçe, kısacası kıyamet gününe kadar geçerlidir.

1- Yusuf, 97.

2- Yusuf, 98.

3- Bakara, 143.

4- Tevbe, 105.

Ayrıca Hz. Peygamber ve Ehlibeyt İmam-
ları şehittirler; şehitler ise diridirler; nitekim
yüce Allah Kur'ân-ı Kerim'in birçok yerinde
bunu bildirmiştir.

32- Caferî Şiîler Hz. Peygamber ve Ehli-
beyt İmamları'nın (Allah'ın selâmı hepsinin
üzerine olsun) doğum günlerini kutlar, vefat-
larında da matem tutarlar. Bu programlarda
onlarla ilgili olarak sahih rivayetlerde nakle-
dilen fazilet, menkıbe ve hayatları boyunca
sergiledikleri onurlu duruşlar anlatılır. As-
lında onlar bu hususta Kur'ân-ı Kerim'e uy-
muşlardır; çünkü bu yüce kitapta Hz. Pey-
gamber'in (s.a.a) ve diğer peygamberlerin
menkıbeleri söz konusu edilmiş insanların
onlara uyması, onlarla doğru yolu bulması ve
onları örnek edinmeleri amacıyla dikkatler
onların üzerine çekilmiştir.

Ancak, Caferî Şiîler bu toplantılarda erkek-
lerle kadınların karışması, haram şeylerin
yenmesi ve içilmesi, methiye ve övgülerde
guluv ve aşırılık¹ gibi mukaddes İslâm dininin

1- Guluv, bir insanı ilâhlık veya rablik makamına
çıkarmak veya onun Allah'ın iradesi ve izninden ba-
ğımsız olarak bir şey yapabileceğine inanmaktır; nite-

ruhuyla çelişen, İslâm'ın kesin sınırlarının dışında kalan, bir ayetin veya sahih bir rivayetin ya da sahih bir içtihatla Kitab ve sünnetten elde edilen genel bir kuralın kapsamında yer almayan haram işlerden sakınırlar.

33- Caferî Şiîler Hz. Resulullah'ın ve tertemiz Ehlibeyti'nin (Allah'ın selâmı hepsinin üzerine olsun) hadislerini ihtiva eden Sıkatu'l-İslâm Kuleynî'nin *el-Kâfi* adlı eseri, Şeyh Saduk'un *Men La Yehzuruhu'l-Fakih* adlı eseri, Şeyh Tusî'nin *el-İstibsar* ve *et-Tehzib* gibi kitaplarından yararlanırlar. Bunlar, hadis alanında mevcut olan değerli kitaplardır.

Bu kitaplar sahih hadisleri ihtiva etmelerine rağmen ne ashabımız, ne yazarları, ne de Caferî Şiîler onları "sahih" diye nitelendirmezler. İşte bu nedenle Şia fakihleri bunlardaki bütün hadislerin sahih olduğunu kabul etmezler. Bilakis, onlardan sadece kendi yanlarında sahih oldukları sabit olanları alır, sahih veya hasen olarak görmedikleri ya da diraye, rical ve hadis ilmi kurallarına göre alınmaları doğru olmayan hadisleri terk ederler.

kim Hıristiyanlar ve Yahudiler peygamberleri hakkında böyle yapmışlardır.

34- Ayrıca, akait, fıkıh, dua ve ahlâk konularında tertemiz Ehlibeyt İmamları'ndan nakledilen rivayetleri ihtiva eden başka kitaplardan da istifade ederler. Bu hususta Seyyid Razi'nin (r.a) derlediği İmam Ali'nin (a.s) hutbelerini, mektuplarını ve hikmetli sözlerini içeren "Nehcü'l-Belâğa", İmam Hüseyin'in (a.s) oğlu İmam Zeynelabidin'e (a.s) ait "Risaletü'l-Hukuk" ve "Sahife-i Seccadiye", İmam Ali'ye (a.s) ait "Sahife-i Aleviyye", Şeyh Saduk'un yazmış olduğu "Uyunu Ahbarı'r-Rıza", "et-Tevhid", "el-Hisal", "İlelu's-Şerayi" ve "Maani'l-Ahbar" adlı eserler örnek verilebilir.

35- Caferî Şiîler, taassup ve inattan uzak bir şekilde Ehlişünnet ve'l-Cemaat¹ kardeşlerinin kaynaklarındaki çeşitli alanlarda Resu-

1- Burada şunu da hemen belirtelim ki, İmamiye Şiası da sünnet ehlidir. Çünkü onlar da Resulullah'ın (s.a.a) buyruk, amel ve onaylarını hüccet bilirler. Peygamber efendimizin (s.a.a) kendi Ehlibeyti hakkındaki buyrukları bunun bir örneğidir; Caferîler pratikte onlara bağlı kalmaya çok büyük bir titizlik gösterirler. Caferîlere ait akait, fıkıh ve hadis kitapları bunun en açık şahididir. Son zamanlarda da Peygamber efendimizin (s.a.a) Şiî kaynaklardaki rivayetlerini içeren "Sünenu'n-Nebi" isminde on cildin üzerinde çok ayrıntılı bir ansiklopedi yayınlanmıştır.

lullah'tan (s.a.a) nakledilen sahih hadislere istinat ederler. Şiîlerin eski ve yeni telif eserleri bunun en güzel tanığıdır. Bu eserlerde Peygamber efendimizin (s.a.a) sahabesinden, eşlerinden, ashabın ileri gelenlerinden, Ebu Hureyre ve Enes gibi ravilerin başta gelenlerinden sahih olması, Kur'ân-ı Kerim ve sahih hadislerle çelişmemesi, akliselim ve ulemanın icmasına ters düşmemesi şartıyla hadisler nakledilmiştir.

36- Caferî Şiîlere göre geçmişte ve günümüzde Müslümanların karşılaştıkları mihnet ve sıkıntılar şu iki şeyden kaynaklanmıştır:

Birincisi; Ehlibeyt'in (a.s) önderliğini, onların irşat ve talimat ve özellikle Kur'ân-ı Kerim'in tefsiriyle ilgili sözlerini görmezden gelmek.

İkincisi; İslâm fırkaları ve mezhepler arasındaki tefrika, ayrılık, ihtilaf ve kavga.

İşte bu nedenle Caferî Şiîler sürekli İslâm ümmetinin saflarını birleştirmek amacıyla herkese sevgi ve kardeşlik elini uzatır, farklı fırka ve mezhep ulemasının içtihatlarına ve hükümlerine saygı duyarlar.

İşte bu amaçla Caferî uleması sadr-ı İslâm'dan bu yana fıkıh, tefsir ve kelim konuları

sundaki telif eserlerinde Şiî olmayan diğer fakihlerin görüşlerine de yer verirler. Buna, fıkhıta, Şeyh Tusî'nin "el-Hilaf" adlı eserini, tefsirde el-Ezher ulemasının methettiği Tabersî'nin "Mecmau'l-Beyan" adlı eserini, akaitte Alaaddin Kuşçi Eş'arî'nin şerh yazdığı Nasireddin Tusî'nin "Tecridu'l-İ'tikad" adlı eserini örnek gösterebiliriz.

37- Caferî Şiî ulemasına göre, farklı İslâm mezheplerinin uleması, fıkıh, akait, tarih konularında görüş alış verişinde bulunmalı, günümüz Müslümanlarını ilgilendiren olaylar hakkında görüş birliğine varmalı, İslâm ümmeti arasında mantıklı bir yaklaşım zeminlerinin oluşması ve böylece istisnasız bütün Müslümanlara öldürücü darbe indirmek için fırsat kollayan İslâm ve Müslümanların ortak düşmanlarına fırsat vermemek için birbirlerine iftira ve küfretmekten sakınmaları gerekir.

İşte bu nedenle Caferî Şiîler, fıkıh ve inanç konusunda mezhebi ve meşrebi ne olursa olsun bütün Müslümanların ittifakla kâfir olduğunu kabul ettiği grup hariç hiçbir kible ehlini tekfir etmez, onları düşman bilmez, onlara haksızlık etmeye izin vermez,

farklı fırka ve mezheplerin içtihatlarına saygı duyar, Caferî Mezhebi'ni benimseyenlerin geçmişte yaptığı amellerini yeterli bilir, onların üzerinden mükellefiyetin kalktığını ve zimmetinin beri olduğunu söyler. Kendi mezhebine uygun olarak namaz kılmış, oruç tutmuş, hac yapmış, zekât vermiş, nikâh, talak, alış-veriş ve... yapmışlarsa bu farzlardan hiç birinin kazasını yapmaları gerekmez. Nitekim önceki mezhebine uygun olarak okunan nikâh veya talak akdi yenilenmez.

Onlar nerede olurlarsa olsunlar diğer Müslüman kardeşleriyle öz kardeş ve akrabaları gibi birlikte yaşarlar.

Ancak; Caferîler Bahaîlik, Babîlik, Kadiyanîlik gibi sömürge ürünü mezheplerle uyum içerisinde yaşamazlar, onlara muhalefet eder, onlarla savaşır ve onlara mensubiyeti haram bilirler.

Şiîler bazen takiyye yapar, inanç ve görüşlerini gizlemek zorunda kalırlar. Bu da Kur'an-ı Kerim'in nassı ile meşru bir iş olup kabilel savaşlarda İslâm mezheplerinin tümünün amel ettikleri bir durumdur. Takiyye iki nedenden dolayı yapılır:

Birincisi: İnsanların can ve kanlarının korunması ve gereksiz yere heder olmaması için.

İkincisi: Müslümanların birliğini korumak ve birbirlerine düşmelerini engellemek için.

38- Caferî Şiîler günümüzde Müslümanların geri kalmasının nedenlerinden biri olarak onların fikrî, kültürel, bilimsel ve teknolojik alanlarında geri kalmışlığını görmektedir. Bu sorunu halletmek için kadınlı erkekli bütün Müslümanların, üniversite ve fakülte gibi bilimsel merkezler oluşturularak fikrî ve kültürel seviyeleri yükseltilmeli; iktisadî, imar ve sanayi alanlarındaki problemleri halletmek için modern bilimlerden yararlanılmalı; bu ümmetin evlatlarını amel sahasına sokmak için kendine güvenleri sağlanmalı, kendi ayakları üstünde duruncaya ve ecnebilere bağılılık ve uşaklığa son verinceye kadar çalışma ruhu aşılmalıdır.

İşte bu nedenle Caferîler nerede olurlarsa olsunlar ilim ve öğretim merkezleri oluşturmuş, çeşitli bilim dallarında uzman kişiler yetiştirmek için fakülteler kurmuşlardır. Nitekim bütün beldelerdeki üniversite ve fakülte-lerde faaliyetler başlatılmış, neticede oralardan

bilimsel merkezlere ulaşan çeşitli alanlarda bilim adamları ve uzman kişiler çıkmıştır.

39- Caferî Şiîler kendi aralarında "ahkâmda taklit" dedikleri şeyle sürekli ulema ve fakihleriyle bağlantı içerisinde olurlar. Dolayısıyla onlar fıkıh alanındaki problemlerini çözmek için bu âlimlere müracaat eder, hayatlarının bütün alanlarında bu fakihlerin görüşlerine uygun hareket ederler. Çünkü onlara göre fakihler son Ehlibeyt İmamının genel temsilcileridirler. Caferî ulema ve fakihleri geçimlerini sağlamak ve malî problemlerini çözmek için devlet ve hükümetlere başvurmadıkları için bu büyük mektebin mensupları arasında çok saygın bir konuma sahiptirler.

Dinî ilim havzaları -fakih ve âlim yetiştirme merkezleri- malî ihtiyaçlarını, insanların namaz ve oruç gibi üzerlerine bir vazife bilerek kendi istekleriyle ve gönül rızasıyla ulemaya verdikleri humus ve zekâtlardan temin ederler.

İmamiye Şiîlerine göre alış-verişten elde edilen kazançtan humus vermeye dair apaçık deliller vardır; bu delillerin bir kısmı bazı sihah ve sünen kitaplarında yer almıştır.¹

1- bk. Şia fıkında kanıt içerikli humus kitapları.

40- Caferî Şiîlere göre, Kitap ve sünneti esas alan, Müslümanların haklarını koruyan, diğer devletlerle sağlıklı ve adilane ilişkiler kuran, sınırlarını koruyan, Müslümanların kültürel, iktisadî ve siyasî bağımsızlığını temin eden ve böylece yüce Allah'ın "**İzzet, ancak Allah'a, Elçisine ve müminlere mahsustur.**"¹ Ve yine, "**Gevşemeyin, üzülmeyin, eğer inanıyorsanız, mutlaka siz üstün geleceksiniz.**"² buyruğunda irade ettiği gibi bütün Müslümanların aziz olmasını sağlayan yönetimlere sahip olmak her Müslümanın hakkıdır.

Şiîler, İslâm'ın mükemmel ve kapsamlı bir din olması açısından yönetim konusunda dakik bir yol ve projesi olduğuna, büyük İslâm ümmetinin ulemasının bu yol ve bu sistemin mükemmel bir örneğini sunmak için bir araya gelip görüş alış verişinde bulunmaları ve böylece bu ümmeti bitmek bilmeyen problemlerin şaşkınlığından kurtarmaları gerektiğine inanırlar. Gerçekten Allah yardım edicidir.

1- Münafikun, 5.

2- Âl-i İmrân, 139.

"Eğer siz Allah'a (dinine) yardım ederseniz (Allah da) size yardım eder; ayaklarınızı sağlam tutar."¹

Caferî diye adlandırılan İmamiyye Şiası'nın ana hatlarıyla inanç ve şariat alanındaki görüşleri bunlardır.

Bugün bu ekolün evlatları bütün İslâm beldelerinde diğer Müslüman kardeşleriyle bir arada yaşıyor. Müslümanların varlık ve izzetini korumaya ve bu yolda canlarını ve mallarını vermeye hazırdırlar.

Hamd Âlemlerin Rabbi Allah'a Mahsustur.

1- Muhammed, 7.

İÇİNDEKİLER

Diyaloğun Gerekliliği	5
Caferî Mezhebi	11
1- Şia ve Caferî İsimleri	11
2- Caferîlerin Yaşadıkları Ülkeler	11
3- Caferîlerin Diğer Mezhep Mensuplarıyla İlişkileri..	12
4- Caferîlerin Parlak Geçmişi	13
5- Caferîlerin Tevhide Dair İnançları	14
6- Caferîlerin Allah'ın Sıfatına Dair İnançları	15
7- Caferîlerin Nübüvete Dair İnançları	15
8- Caferîlerin Ahirete Dair İnançları	16
9- Caferîler ve Hz. Muhammed	16
10- Caferîler ve Kur'ân-ı Kerim	17
11- Caferîler ve Hz. Ali	18
12- İmamın Görevi	19
13- Caferîler ve İmamet	20
14- Hz. Peygamber'in On İki İmamı Tayin Etmesi	21

15- On İki İmam'ın İsimleri	22
16- Ehlibeyt İmamları'nın Ümmete Kazandırdıkları ..	25
17- Ehlibeyt İmamları'na Uymanın Zorunluluğu	26
18- İslâm Ümmetinin Farklı Görüşleri Değerlendirmesi Gerektiği	27
19- Caferîler ve Sahabe	27
20- Caferîler ve Hz. Mehdi İnancı	29
21- Caferîler ve İlâhî Hükümler	32
22- Caferîler ve Namaz	33
23- Caferîler ve Ezan	34
24- Caferîler ve Toprak Üzerine Secde	36
25- Caferîler ve Abdest	38
26- Caferîler ve Müt'a Nikâhı	39
27- Caferîler ve Haramlar	43
28- Caferîler ve Ahlâkî Erdemler	43
29- Caferîler ve Türbeler	44
30- Türbeleri Önemsemenin Hikmeti	47
31- Caferîler ve Tevessül	49
32- Caferîler ve Kutlamalar	51
33- Caferîler ve Hadis Kaynakları	52
34- Caferîlerin Diğer Kaynakları	53
35- Caferîler ve Ehlisünnet'in Hadis Kaynakları	53
36- Müslümanların Sıkıntılarının İki Ana Kaynağı	54

37- Tekfirci Anlayışı Reddetmek ve Takiye	55
38- Bilim ve Teknolojinin Önemi	57
39- Ahkâmda Taklit	58
40- Caferîler ve Yönetim	59